

J. Caputo, *Deconstruction in a Nutshell*, Fordham University Press, Νέα Υόρκη, [«Φιλοξενία», σ. 109-112].

[Caputo, 110] [...] Η λέξη «φιλοξενία» σημαίνει το να προσκαλώ και να καλωσορίζω τον «ξένο» (*l'etranger*), τόσο σε προσωπικό επίπεδο - πώς καλωσορίζω τον άλλο στο σπίτι μου; - και στο επίπεδο του κράτους- εγείροντας κοινωνικοπολιτικά ερωτήματα γύρω από τους πρόσφυγες, τους μετανάστες, τις «ξένες» γλώσσες, τις μειονοτικές εθνικές ομάδες, κ.λπ. Ο Ντερριντά επισύρει την προσοχή μας στο γεγονός ότι, δυνάμει της ετυμολογίας της, η λέξη «φιλοξενία» φέρνει εντός της το αντίθετό της. Η λέξη «φιλοξενία» προέρχεται από τα λατινικά *hospes*, που σχηματίζεται από το *hostis*, που αρχικά σήμαινε τον «ξένο» και στη συνέχεια έλαβε το νόημα του εχθρού ή του «εχθρικού» ξένου (*hostilis*), + *pets* (*potis, potes, potentia*), το να έχω δύναμη.¹ Η «φιλοξενία», η υποδοχή που επεκτείνεται στο φιλοξενούμενο, είναι μια λειτουργία της δύναμης-εξουσίας [power] του οικοδεσπότη να παραμένει κύριος του οικήματός του. Ο «οικοδεσπότης» είναι κάποιος που λαμβάνει ή δέχεται ξένους, που δίνει στον ξένο, έστω κι αν διατηρεί τον έλεγχο. Υπάρχει, επομένως, μια ορισμένη ένταση ενσωματωμένη στην ιδέα του οικοδεσπότη: αυτός που προσφέρει φιλοξενία σε έναν άλλο πρέπει να είναι ιδιοκτήτης, κάτοχος της ιδιοκτησίας του, *major domo, maitre chez soi*, «κύριος του οίκου» όπως τραγουδούν στο *Les Mis*. Ο *hospes* είναι κάποιος που έχει τη δύναμη-εξουσία να φιλοξενήσει κάποιον, έτσι ώστε ούτε η ετερότητα [alterity] (*hostis*) του ξένου ούτε η δύναμη (*potentia*) του οικοδεσπότη ακυρώνεται από τη φιλοξενία. Υπάρχει ένας ουσιώδης «αυτο-περιορισμός» ενσωματωμένος στην ιδέα της φιλοξενίας, που συντηρεί την απόσταση μεταξύ αυτού που ανήκει σε κάποιον και του ξένου, μεταξύ της κατοχής της ιδιοκτησίας από κάποιον και της πρόσκλησης του άλλου στο σπίτι του. Έτσι, υπάρχει πάντα μια μικρή εχθρότητα σε κάθε φιλοξενία, που συγκροτεί μια ορισμένη «hostil/pitality».

Η έννοια του να έχω και να διατηρώ την κυριότητα του σπιτιού μου είναι ουσιαστική στη φιλοξενία. Υπάρχει, σε τελευταία ανάλυση, μόνο ένα ελάχιστο ποσοστό φιλοξενίας, μερικοί θα έλεγαν καθόλου, στο να προσκαλεί κάποιος ένα μεγάλο αριθμό φιλοξενούμενων στο σπίτι του γείτονά του (ειδικά εάν δεν γνωρίζει ο γείτονας του τι ακριβώς συμβαίνει), ή στο να προσκαλεί άλλους να νοιώσουν σαν στο σπίτι τους, για

---

¹ Ο Ντερριντά ακολουθεί την ετυμολογία του Emil Benveniste, στο *Le vocabulaire des institutions indo-européennes I* (Παρίσι: Minuit, 1969), κεφ. 7, «*L'hospitalité.* »

παράδειγμα, στο Central Park ή το Grand Canyon ή σε οποιοδήποτε άλλο [111] δημόσιο χώρο. Ο οικοδεσπότης είναι οικοδεσπότης μόνο εάν κατέχει το χώρο, και μόνο εάν διατηρεί την ιδιοκτησία του, εάν *περιορίζει* το δώρο. Όταν ο οικοδεσπότης λέει στο φιλοξενούμενο, «σαν στο σπίτι σου!», αυτό είναι μια αυτο-περιοριστική πρόσκληση. «Σαν στο σπίτι σου» σημαίνει: παρακαλώ νοιώσε σαν στο σπίτι σου, πράξε σαν στο σπίτι σου, αλλά, να θυμάσαι, αυτό δεν είναι αλήθεια, αυτό δεν είναι το δικό σου σπίτι αλλά το δικό μου, και αναμένεται από εσένα να σεβαστείς την ιδιοκτησία μου. Όταν λέω «καλώς όρισες!» στον άλλο, «έλα, πέρνα στο κατώφλι μου» δεν παραδίνω την ιδιοκτησία μου ή την ταυτότητά μου. Εάν λέω «καλώς όρισες!» δεν αποκηρύσσω την κυριότητά μου, κάτι που γίνεται εμφανές σε ανθρώπους των οποίων η φιλοξενία είναι ένας τρόπος να δείξουν πόσα πολλά κατέχουν ή που κάνουν τους φιλοξενούμενους τους να νοιώθουν άβολα και φοβισμένους να αγγίξουν οτιδήποτε.

Αλλά αυτή η *ένταση* που είναι ενσωματωμένη στη «φιλοξενία», αυτή η «απορία» ή «παράλυση» - πώς μπορώ ευγενικά να καλωσορίσω τον άλλον διατηρώντας ταυτόχρονα την κυριαρχία μου, τη κυριότητα του σπιτιού μου; Πώς μπορώ να περιορίσω το δώρο μου; - δεν είναι αρνητική. Αντίθετα, είναι όρος δυνατότητας (και αδυνατότητας) της φιλοξενίας. Όπως οτιδήποτε άλλο στην αποδόμηση, η δυνατότητα της φιλοξενίας διατηρείται από την αδυνατότητά της: η φιλοξενία αρχίζει πραγματικά να λαμβάνει χώρα μόνο όταν «βιώνουμε» (που σημαίνει να διέλθουμε μέσω) αυτή την παράλυση (την ανικανότητα να κινηθούμε). Η φιλοξενία είναι αδύνατη, αυτό που ο Ντερντά αποκαλεί το αδύνατο (την α-δυνατότητα της φιλοξενίας [hostil-pitality]), που δεν είναι το ίδιο με μια απλή λογική αντίφαση. Η φιλοξενία αρχίζει πραγματικά να συμβαίνει όταν ωθώ ενάντια σε αυτό το όριο, αυτό το κατώφλι, αυτή την παράλυση, προσκαλώντας τη φιλοξενία να διασχίσει το δικό της κατώφλι και όριο, το δικό της αυτο-περιορισμό, να καταστεί ένα δώρο *πέρα από τη φιλοξενία*. Κατά συνέπεια, για να λάβει χώρα η φιλοξενία, είναι απαραίτητο για τη φιλοξενία να υπερβεί τη φιλοξενία. Αυτό απαιτεί ότι ο οικοδεσπότης πρέπει, σε μια στιγμή τρέλας, να διαρρήξει την κατανόηση ανάμεσα σε αυτόν και τον φιλοξενούμενο, να ενεργήσει με «υπερβολή», να καταστήσει την ιδιοκτησία του ένα απόλυτο δώρο,² πράγμα που είναι φυσικά αδύνατον. Αλλά αυτός είναι ο μόνος τρόπος

---

² Η οριακή περίπτωση φιλοξενίας θα ήταν οι «άγιοι» που δίνουν το σπίτι τους και όλα τα υπάρχοντά τους στους φτωχούς, κάτι που δεν θα ήταν φιλοξενία πλέον αλλά μια αγιοπρεπής [saintly] υπερβολή.

για να μπορέσει ο φιλοξενούμενος να φύγει αισθανόμενος σαν να ήταν πραγματικά στο σπίτι του.

Αυτή η αδυνατότητα, αυτή η υπερβολή, είναι ακριβώς αυτό που ενδιαφέρει τον Ντεριντά γύρω από τη φιλοξενία. Η φιλοξενία, εάν υπάρχει τέτοιο πράγμα, βρίσκεται πέραν της φιλοξενίας. Η φιλοξενία, «εάν υπάρχει τέτοιο πράγμα»: αυτό σημαίνει ότι δεν «υπάρχει» ποτέ, δεν είναι [112] «παρούσα», είναι πάντα *υπό έλευση*. Η φιλοξενία είναι αυτό που απαιτείται πάντα από εμένα, αυτό του οποίου δεν έχω υπάρξει ποτέ άξιος. Είμαι πάντα πολύ σφιχτοχέρης, πολύ αγενής, πολύ αφιλόξενος, πολύ υπολογιστής σε όλες τις προσκλήσεις μου, οι οποίες υποσκάπτονται εκ των έσω από όλα τα είδη υπογείων κινήτρων -από την επιθυμία μου να επιδείξω αυτά που κατέχω μέχρι το να αποβλέπω στην επιστροφή της πρόσκλησης. Δεν είμαι ποτέ φιλόξενος και δεν ξέρω τι είναι η φιλοξενία.

Βλέπεται, λοιπόν, τι ακριβώς είναι η φιλοξενία, εν συντομία. Το ενδιαφέρον του Ντεριντά στο να εξερευνήσει τις εντάσεις μέσα στη «φιλοξενία» δεν στοχεύει στο να την αποκαλύψει, με έναν κυνικό τρόπο, ως απλώς περισσότερη κυριότητα και δύναμη. Αντίθετα, θέλει να δείξει ότι η φιλοξενία κατοικείται εκ των έσω, εσωτερικά διαταράσσεται από αυτές τις εντάσεις, αλλά το κάνει αυτό προκειμένου να διανοίξει τη φιλοξενία, να την περιφρουρήσει ενάντια στον εαυτό της, στο *qui vive*, να την ανοίξει -να την ωθήσει - *πέρα από τον εαυτό της*. Διότι είναι μόνο αυτή η εσωτερική ένταση και αστάθεια που κρατά την ιδέα της φιλοξενίας ζωντανή, ανοικτή, χαλαρή. Εάν δεν πηγαίνει πέρα από τον εαυτό της, ολισθαίνει πίσω στον εαυτό της και γίνεται λίγο αγενής κακία, δηλαδή εχθρική.

Ο Ντεριντά αρέσκει να λέει ότι δεν ξέρουμε τι είναι η φιλοξενία, όχι επειδή η ιδέα δομείται γύρω από ένα δύσκολο εννοιολογικό αίνιγμα, αλλά επειδή, εν τέλει, η φιλοξενία δεν είναι θέμα αντικειμενικής γνώσης, αλλά ανήκει ολοσχερώς σε μια άλλη τάξη, πέρα από τη γνώση, μια αινιγματική «εμπειρία» στην οποία εκκινώ για τον ξένο, για τον άλλο, για το άγνωστο, όπου δεν μπορώ να πάω. Δεν ξέρω τι έρχεται, τι πρόκειται να έρθει, τι απαιτεί τη φιλοξενία ή τι καλείται φιλοξενία. Η απορία δεν επιλύεται εννοιολογικά μέσω κάποιας διανοητικής επιδεξιότητας αλλά υπερτείνεται [strained against] επιτελεστικά, από μια *πράξη* γενναιοδωρίας, από ένα δόσιμο που δίνει πέρα από τον εαυτό του, το οποίο είναι λίγο τυφλό και δεν βλέπει που πηγαίνει. Η φιλοξενία δίνει στον άλλον με όλες τις απορειτηκές [aporetics] του «δώρου,» διότι τα δώρα ομοίως δεσμεύουν τον άλλο σε μένα δια της ευγνωμοσύνης και της ανάγκης να

ανταποδώσει. Αυτό που ισχύει για τη φιλοξενία ισχύει, επίσης, για το δώρο, και την ίδια την αποδόμηση: δεν ισοδυναμεί με το να γνωρίζει κάτι, αλλά με το να κάνει κάτι.

Μετάφραση: Μάκης Κακολύρης